

Jób a betegségben is istenfélő marad

^{2,1}Történt egy napon, hogy az istenfiak megjelentek, és megálltak az Úr előtt. Velük együtt megjelent a Sátán is, és megállt az Úr előtt. ^{2,2}Az Úr megkérdezte a Sátánt: Honnan jössz? A Sátán ezt felelte az Úrnak: A földön barangoltam, ott jártam-keltem. ^{2,3}Erre ezt mondta az Úr a Sátánnak: Észrevetted-e szolgámat, Jóbót? Nincs hozzá fogható a földön. Feddhetetlen és becsületes ember, féli az Istent, és kerüli a rosszat. Még most is kitartóan feddhetetlen, bár felfingereltél ellene, hogy ok nélkül tönkregyem. ^{2,4}A Sátán azonban így válaszolt az Úrnak: Bőrért bőrt ad az ember, de az életéért mindent odaad! ^{2,5}Nyújtsd csak ki a kezed, és tedd rá csontjaira és a húsára, majd káromol még téged! ^{2,6}Az Úr ezt felelte a Sátánnak: A kezvedbe adom, csak az életére vigyázz! ^{2,7}A Sátán eltávozott az Úr színe elől, és megverte Jóbót rosszindulatú fekélyekkel tetőtől talpig. ^{2,8}Jób fogott egy cserépdarabot, azzal vakarta magát, és hamuba ült. ^{2,9}A felesége ezt mondta neki: Még most is kitartóan feddhetetlen vagy? Átkozd meg Istent, és halj meg! ^{2,10}De ő így felelt neki: Úgy beszélsz te is, ahogyan a bolondok szoktak beszélni! Ha a jót elfogadtuk Istentől, a rosszat is el kell fogadnunk. Még ebben a helyzetben sem vétkezett Jób a szájával.

Jóbót meglátogatja három barátja

^{2,11}Amikor meghallotta Jób három barátja, hogy mennyi baj érte őt, eljöttek a lakóhelyükről: a témáni Elifáz, a súahei Bildád és a naamáji Cófár. Megállapodtak egymással, hogy elmennek hozzá, és részvétellel vigasztalják őt. ^{2,12}Amint azonban messziről megpillantották, alig ismertek rá. Hangosan sírni kezdtek, megszaggatták köntösüket, és port szórtak a fejükre. ^{2,13}És mellette ültek a földön hét nap és hét éjjel; de egyik sem szólt hozzá egy szót sem, mert látták, hogy milyen nagy a fájdalma.

Amit a textusról tudni kell:

- exegetikai megjegyzések
- teológiai összefüggések feltárása

Jób 2. fejezet

Már az első fejezetben is lehetett olyan érzése az olvasónak, mint ha Isten maga hívná ki a sorsot (saját magát!) Jób ellen – dicsekvésből szinte egyenesen következik a vádló reakciója és a további próbára tétel.

Jób elveszítette már a fizikai lét külső biztonsági kereteit, és elveszítette a jövőjét. A test kínjával a belső biztonság és a most-ban való lehetséges megpihenés, vigasz lehetősége is elvész. A krónikus betegség ráadásul kikezdi az ön-uralmat (az utolsó dolog, amely fölött még uralkodni tudott), az állandó fájdalom képes a személyiséget is felemészteni. És ahogy *mindenét* elveszítette az előző csapások alkalmával, betegsége is *tetőről talpig* (2,7) beborítja: egyikben sincs egy kicsi vigasz vagy megnyugvási lehetőség sem.

Jób igazi gyásza akkor kezdődik, amikor az újabb csapás éri. „Hamuba ült” – ez nemcsak gyászra, hanem kitaszítottásra is utalhat (a LXX egyenesen „szemétdombnak” fordítja a héberben szereplő „hamu” szót – talán mivel a vakarózásra használt cserépdarabot is itt találhatta a legkönnyebben Jób): bőrbetegség támad rá, és mivel a legtöbb bőrbetegség a kezdeti szakaszban nem volt egymástól megkülönböztethető, amíg a bőrbetegség jellege ki nem derült, az illető betegnek a közösségből távoznia kellett. Az itt szereplő szót ráadásul a 3Móz 13,18–23 is használja a lepra kezdeti jeleinek leírására. A bőrbetegség mindezek mellett el is torzítja a testet (barátai is alig ismernek rá: 2,12), és a visszatetsző kinézet még további elszigeteltséget hoz.

Jób tehát a teste fölötti uralom, régebbi kinézete és a közösség elvesztésével mintegy az emberségét is elveszíti. Még a felesége sem hajlandó melléállni. A feleséget és szerepét sokszor hasonlítják Évához (Gen 3) – bár szavai egyszerre visszhangozzák Istenét és a kísértőét „feddhetetlen vagy – átkozd meg Istent” (2,9). Csakhogy – Évával ellentétben – Jób felesége nem csupán szavakkal lett megkísértve, sőt, ő is keresztülment ugyanazon

az első próbatételen, mint Jób (vagyon és gyermekek elvesztése), keserősége érthető, és valószínűleg a férjét vádolja a történet miatt, ebben az esetben a Jób feddhetetlenségére tett megjegyzése inkább gúnyos, mint őszinte.

Jób felelete, amelyben az asszonyt a „bolondokhoz” hasonlítja, nyilvánvaló: a feleségét nem butának tartja, sőt, azt sem gondolja, hogy beleőrült a gyászába: a „bolond” a bölcsességirodalom kulcsszava arra, aki nem követi Isten parancsait. Jób ezt utasítja vissza. A további szavak is erre utalnak: „ha a jót elfogadtuk Istentől, a rosszat is el kell fogadnunk.” A jó-rossz ellentétpár megjelenése megint az 1Móz 3-at idézheti fel, a „jó és a rossz tudásának a fáját” – amely egészen Isten hatalmában van letéve, azaz egyedül Isten tudja, tudhatja, mi a jó és mi a rossz. Az ember bűne az Édenkertben az volt, hogy ő akarta a jót és a rosszat megszabni. Jób ezt is vissza-utasítja: mindkettőt el kell fogadnunk – különösen, mivel a jó és a rossz megítélése nem az emberre tartozik, nem az ember érzéseinek van alárendelve.

A barátok érkezése első pillantásra megoldás a problémára: az egyedüllét, a kizártság megszűnése. A közösségvállalás, az osztozás a gyászban mindkét csapást enyhíti (bár vannak magyarázatok, amelyek szerint a barátok ruhaszaggatása és porszórása arra utal, hogy mintegy elgyászolják Jóbot, mintha meghalt volna, ezért nem is szólalnak meg, amíg Jób maga meg nem szólal először). Ráadásul „hét nap, hét éjjel” – azaz hosszú ideig vállalják vele az együttszenvedést.

A második fejezet lezárása, amely átvezetés is a következő párbeszéd szakaszba, az előző eseményekhez képest pozitív. Jób nincs többé egyedül, és a társai a bajban is kitartanak mellette.

Prédikációvázlat

Nincs megoldás

Az életben kétféle tragédia érheti az embert: az egyik, amelyiket képes feldolgozni és maga mögött hagyni (vagyoni veszteségek, de még a gyász is!), amely után képes újrakezdeni – a másik azonban az, amely a maga természeténél fogva tartós, elhagyhatatlan, de egyben megszokhatatlan is. Az állandó fájdalommal járó krónikus betegség ilyen. Nem igazán lehet beépíteni az életbe, nem lehet elhagyni, és sok esetben csak a halál az, amely egyedüli megkönnyebbüléssel kecsegtet. A vagyon elvesztése

nagyon rossz, a gyermekeké embert megrokkantató csapás, az egészség tartós és fájdalommal járó megromlása viszont értelmet, érzelmeket és hitet felemészítő súly lehet.

1. Nincs alternatíva

Ez már a vádló és Isten beszélgetéséből is sejthető: „Bőrért bőrt ad az ember, de az életéért mindent odaad!” (2,4) – Még az olvasó sem tudja, mi olyat tehetne Jób, amivel a helyzetén könnyíthetne. Fogadja el a csapást, és éljen beteg? Ez az alternatíva nem látszik megoldásnak, mivel nincs jele annak, hogy Isten a próbatétel után helyreállítaná az egyensúlyt, és megmaradna a fájdalmas, személyiséget emésztő, beteg élet. Az „átok és halál,” amelyet a feleség javasol, szintén nem megoldás, mert végleges, de nem old meg semmit, csak a fájdalmat. Mi egyéb „fizetőeszköze” lehetne még a fájdalom kiváltására? Az olvasó is tudja, hogy semmi: a betegség egy olyan próbatétel, ami alól nem bújhat ki Jób – és senki más sem.

2. A megbélyegzett beteg

Jób helyzete a hamuban nemcsak arról árulkodhat, hogy gyászol, hanem arról is, hogy a betegsége miatt a közösség kivetette. A betegség az ókorban általában fizikai kivetettséggel járt (főleg a fertőző betegek esetén), de a modern korban is elszigetelődnek a betegek, különösen a krónikus és gyógyíthatatlan betegek kórházakban, intézményekben. Csak hogy akkor a megbélyegzés az élet védelmét szolgálta, mivel a környezetében maradt beteg a körülötte élőket is halálosan megfertőzhetette. Mostanában pedig leginkább kényelmi célú, a jogokat kikövetelő, de a kötelességeket sokszor elfeledő társadalom egyik vadhajtása: a személyes gondoskodás helyét az intézmények vették át. Az otthoninál esetleg színvonalasabb intézményi gondozás nem képes pótolni a családi, baráti közösséget.

3. Isten kezében

Jób végső érve a kísértés ellen: hogy minden Istentől jön. „Ha a jót elfogadtuk Istentől, a rosszat is el kell fogadnunk.” (2,10) A kulcsszó, amin az egész érv alapul: *Istentől*. Jób valójában a gondviselésbe vetett hitet vallja meg. Nem tudja az események értelmét és célját, de ebből nem következtet arra, hogy *nincsen* az eseményeknek értelme és célja. Ráadásul a fejezet megkísértés jellege miatt, ahol felesége mintegy Évaként bűnre csábítja, Jób jót és rosszat felhozó válasza is az 1Móz 3-ra emlékeztet. A „jó és a rossz tudása” egyedül Isten privilégiuma. Egyedül ő képes az egész életet látni, és ő tudja azt, hogy végső soron mi szolgál a jóra vagy a rosszra, az ember javára vagy kárára. Ez utóbbi gondolatot erősíti majd meg a könyv lezárása is: „az ÚR jóra fordította Jób sorsát” (42,10). Isten a rosszból is képes jót kihozni (1Móz 50,20), ez nem jelenti azonban a fájdalom és a szenvedés kiiktatását. A teljességhez ezek is hozzátartoznak.